

Vores farvestrålende regnskovs juveler !

Farvefrøer: *Af Lene Jørgensen & Jan Lyngdorf*

Det hele startede for en del år siden, med at vi købte nogle *Mantella viridis* (Madagaskar farvefrøer), og siden er det gået totalt i frø'er for os. Vi har en del forskellige *Mantella* arter, som i en lang periode var vores foretrukne frøer. Men da min mand var med på en af de årlige krybdyrsturer til Hamm i Tyskland, kom han hjem og havde lavet en god handel på nogle *Epipedobates tricolor*, og nogle *Phyllobates vittatus*. Ja, så var jeg igen bare fortabt, for disse farvefrøer fra Sydamerika blev jeg selvfølgelig også meget glad for, de synger bare så kønt.

Terrarierne:

Alle vores terrarier er hjemmelavet, da vi ikke mener at der findes ret mange terrarier i handlen, som er velegnet til regnskovsterrarier.

Gennemsnitstørrelsen på terrarierne er ca. L 40 x B 40 x H 45 cm. De er opbygget med skrå front skydelåger, for at frøerne ikke skal svine forruderne for meget til (de kan ikke sidde på de skrå ruder). Og med skrå top, så vi ikke får lyset lige i øjnene, når vi sidder og kigger på vores små farvestrålende regnskovs juveler.

Der er lavet udluftning under skydelågerne, hvor der er monteret et varmekabel, for at holde ruderne dugfri, her er det også en fordel at skyde lågerne er skrå stillede da varmen er nød til at glide op ad ruden. Forrest og bagerst i fuld længde i toppen af terrariet, er der ligeledes udluftningskanaler, så der kan blive en ordentlig ventilation i terrariet. Samtidig er der monteret 3 små computere ventilatorer, som kører i 15 min. med en 1/2 times mellemrum i de 11 timer, hvor lyset er tændt.

Udluftningen er lavet i perforeret aluminiumsplade med huller på 1 mm. Således, at bananfluerne er forhindret i at stikke af den vej, og ellers kunne komme ned og lande på vores aftensmad.

I bunden af terrariet er der lavet en form for bundfilter, som også er lavet af perforeret aluminiums-plade, i 1 mm tykkelse, som hænger 5 cm. over bunden, hvor der så er vand i de nederste 5 cm.

I vanddelen ligger der en lille cirkulationspumpe (Micron), hvor der på udløbsstudsens er påført et stykke elektrisk rør der er bukket i en vinkel på 90 grader, som så er ført op langs bagvæggens højre hjørne, inden i et vandfald, som er lavet af flamingo hvorpå der er påført fliseklæb (Alfix til vådrum). Så det ligner klippe og her kan vandet stille og roligt risle ned ad klippevæggene, hvori der er lavet 3 små skåle (skal illustrer klippesøer) med en vandstand på ca. 2 cm.

Oven på hulpladen er der så først lagt et lag leganødder, oven på dem orkideejord, ugødet sphagnum og bølgeblade til at sætte planterne ned i. Ved det, at vi har vand i hele den nederste bunddel, og ved hjælp af cirkulationspumpen, der også kun kører i de 11 timers lystid, gør så at vandet er så meget i bevægelse, at det ikke

kan rådner, og samtidig står planterne (det er faktisk for de flestes vedkommende akvarieplanter og de gror meget flottere end i et akvarium) heller ikke og sopper i vand hele tiden. For mange af de andre planter er det også godt, for så går deres rødder ikke i forrådnelse.

I modsatte side af terrariet, altså i det venstre hjørne, er der bygget en lille klippe, med 3 klippehylder som en slags skåle, men her med stillestående vand i, så frøerne kan bade der, hvis de synes der er for meget vandbevægelse i vandfaldet.

På side- og bagvæg er der klæbet bregnerod op, med akvarium silikone (meget af det andet silikone er giftigt). Når vi køber bregneroden er den ca. 70 x 15 x 3,5 cm.. Den bliver så flækket i 3 stykker, så vi nu har 3 stykker på 70 x 15 x 1 cm. Så nu kan det række lidt længere. Nogen vil måske mene at bregne-rod er temmelig kostbart, men når man tager i betragtning, at det kan blive ved med at holde, så synes vi egentlig ikke det er så slemt dyrt. Det bliver nemlig ikke nedbrudt, som meget andet materiale gør. Klatreplanterne gror fortrinligt i det, og hen af vejen vil der gro mos og små bregner ud af det.

Og nok vigtigst af alt for os, så kan frøerne ikke komme ind bag det og komme i klemme, hvis ellers det bare er sat ordentligt op.

Til sidst er der så lyset: - det er et heldækkende armatur med 2 stk. 30 watt lysstofrør i, et varmhvidt rør og et koldthvidt rør, dette mest for alle planternes skyld.

Lys, varmekabel, pumpe og ventilatorer er tændt i 10 timer om dagen, som er tilsluttet 2 tænd/sluk ure. Et til ventilatorerne, og et til resten.

Nu kommer vi til det sjoveste, nemlig at dekorerer terrariet. Men først skal man have de ting klar, som skal bruges.

Det bør starte med en tur ud i skoven, med en masse indkøbs plastikposer. Man skal finde nogle grene af forskellig størrelse, helst belagt med mos. Hvis man ikke lige kan finde nogle der passer en, ja så må man jo selv lave dem, ved at binde mosset fast til grenen, med noget fiskesnøre, men husk nu endelig at binde snøren godt ind til grenen, så frøerne ikke kan hænge fast i det, for det kan blive deres død. Saml nu en pose med mos, og en pose med visne bølgeblade.

Når man kommer hjem, koges bølgebladene så de bliver steriliseret for svampe og lignende.

Nu til selve dekorationen:

Oven på bundfiltret lægges et tyndt lag skyllet leganødder, og derpå en blanding af orkidèejord og ugødet spagnum. Derefter placeres grenene hvor man vil have dem.

Planterne:

I vores terrarier er der hovedsagelig akvarieplanter vi bruger i bunden. De bliver utrolig smukke, kraftige og med de smukkeste blomster, som man ikke ser i et akvarium.

Vi bruger forskellige arter så som; - Cryptocoryner, Bacoba, Javabregner, Anubias, Hydrocotyler, samt Amazone sværdplanter af forskellige arter. Javamos sættes i vandfaldet, og der er mange flere muligheder. Der er næsten ingen grænser, når det gælder de dansk dyrkede akvarieplanter.

I alle terrarierne er der en Bromelie, men ellers er det som regel de små mini orkidéer som hænger både på væggene og på grenene. Og er der noget mere spændene, end at gå der dag ud og dag ind og vente på at ens mini orkidéerne blomstre, nej vel, og de har nu de mest utroligt smukke blomster.

Endelig må vi ikke glemme, den lille sjove palmelignende plante, (Biophytom Dendroides), som går i seng hver aften kl. 20.30. Den lukker sine blade sammen, på nøjagtig samme tidspunkt hver aften, uanset om det er mørkt eller ej. Den får små lyserøde blomster, som kun blomstre en dag, og derefter kommer der en stjerneformet frøstand, hvorfra frøene så senere bliver skudt ud fra og spredt. Når frøene lander på jorden, bliver de helt røde, hvorfra der så vokser små nye palme lignende træer op.

Selvfølgelig findes der mange andre planter, som også kan bruges, men de her nævnte planter er dem som vi synes er de mest spændene, der således gør vores terrarier til et lille stykke regnskov, som vi bare nyder at sidde og se på.

Til allersidst dekorerer der med mos imellem planterne.

De yderste 4-5 cm. mod forruden dekorerer med reptilbark, for at bryde lidt i farverne.

Bagerst i terrariet lægges et lag kogte bøgeblade, som frøerne kan gemme sig i.

Som huler har vi brugt 3 cm. tykke bambusrør, skåret i længder af 3-4 cm., dem er frøerne meget glade for at sidde og gemme sig i, samtidig har de også et par huse lavet af halve kokosnøddeskalder.

Vi bruger samme slags terrarier til både Mantellaerne og til de såkaldte Pilegiftfrøerne, men man skal huske på, at deres yngleadfærd er meget forskellig.

Mantellaen; - er en lille frø, som kommer fra Madagaskar. Den er ca. 2,5 - 3 cm. afhængig af hvilken art det er, og er meget livlig. Den bevæger sig lige så meget i toppen af terrariet, som i bunden. Vi synes det er en sjov art at sidde og iagttage.

Hannerne er lidt mindre end hunnerne, og lidt slankere. (Nu er der jo nok nogle mænd der sidder og tænker, at det er ligesom hos os menneskene, men de tør kun tænke det, for inderst inde ved de jo godt at det ikke passer for det er jo kvinder der er de slanke).

Når hannen kalder på hunnen sidder han og siger små kliklyde. Vores Mantellaer yngler på forskellige måder. Nogle gange graver hannen, eller rettere han bore med sin bagende et hul på 2 x 3 cm., i

nærheden af vandfaldet, (for i naturen venter de så på, at regnen skyller haletudserne ud i vandet) hvor han så håber på, at han kan lokke hunnen til at lægge sine æg.

Andre gange lægger hunnen dem i bambusrørene, hvor så begge forældre sidder udenfor, og holder øje med dem.

Æggene er små hvide perler, og alt efter hvad det er for en art, ligger de mellem 25 og 120 æg.

Vi lader æggene ligge i terrariet i en 4-5 dage, til vi kan se at der er noget der begynder at sprælle inden i, så tager vi dem ud og deler dem op i nogle små plastik æsker, med en 2-3 haletudser i hver, afhængig af hvor mange der er i alt.

I hver æske kommer vi en tot javamos, og nogle kogte bøgeblade i.

Vi drysser en lille smule kalk i, her kan haletudserne så svømme og snadre i denne dejlige suppe.

Haletudserne bliver fodret med spirulina, og meget fint fiskefoder. Når de bliver lidt større, får de også optøet frosne røde myggelarver, dem er de meget glade for.

Haletudserne bliver så sat ind i et varmeskab, hvor temperaturen om dagen er 25 gr., og om natten ca. 20 gr. En gang om ugen, skiftes vandet i plastik æskerne, så haletudserne får frisk vand. Der svømmer de nok så fornøjet rundt, i ca. 2-3 måneder. Når haletudserne begynder at få bagben, bliver de flyttet over i nogle små plastik akvarier, som er opdelt i en vanddel, og en landdel med mos og bøgeblade, så de, når de bliver til små frøer, kan gå på land.

De små babyfrøer, bliver i starten fodret med springhaler, og derefter med små bananfluer, der er over drysset med vitaminer. Springhalerne kan ikke vitaminiseres, da de så vil dø.

De voksne frøer, fodres ligeledes med springhaler, små bananfluer og store bananfluer.

Alle frøerne fodres en gang om dagen, hvis altså at de har spist op fra dagen før.

En gang om dagen dusches planterne i terrarierne over, så der altid er en høj luftfugtighed, men husk altid kun at bruge blødt vand (kalkfrit vand), så der ikke dannes kalkpletter på bladene og ruderne.

Pilegiftfrøerne; - er en anden gruppe frøer, som kommer fra Sydamerika.

Det er også nogle smukke og farvestrålende frøer, men de er mere forskellige i størrelserne end f.eks. Mantellaerne.

Pilegiftfrøerne har den kønneste sang, man kan tænke sig. Ja, selv en kanariefugl ville blive helt grøn af misundelse.

Vores Pilegiftfrøer lægger deres æg i deres små huler af bambus, hvor hannen så passer på dem. Hvis man lader æggene ligge, venter hannen på, at de bliver til små haletudser.

Efter ca. 12-14 dage, anbringer hannen så sine haletudse børn oppe på sin ryg. Her går han så rundt med dem i 3 dage, hvor han så derefter putter dem ned i vanddelen i terrariet, så de kan svømme rundt der og så selv finde mad.

Vi tager æggene ud, og lægger dem i en petriskål, med lidt destilleret vand i. Der ligger de så i 12-14 dage.

Pilegiftfrøerne ligger mellem 6-10 æg. Når de så er blevet haletudser, deles de op i små plastik æsker, men kun med en i hver æske, da de godt kan finde på at æde hinanden.

Derudover bliver de passet som Mantellahaletudserne.

De sidste frøer vi har fået, er nogle unger af *Dendrobates tinctorius*. Det er nogle som vi har købt hos en god ven, som også opdrætter frøer.

De er så nuttede. De er meget nysgerrige, og de kommer helt hen til ruden, og kigger på en, som om de tænker, hvad er vi for nogle. Når de bliver duschet med vandforstøveren, kommer de farende ud og det er lige før man levende kan forestille sig at de står med badebørsten for at få et brusebad, og blive skrubbet på ryggen.

Dendrobates tinctorius.

Disse tre forskellige Dendrobates pumilio arter, er nogle af de Pilegiftfrøer, der lever i Panama

Ja, det var så vores historie, om vores frøer. Vi har valgt ikke at nævne en bestemt art frø, da vi har mange forskellige, men generelt opfører de sig mere eller mindre ens. Nogle er større end andre, nogle er mere sky, nogle er ikke særlig generte, men sådan er vi mennesker jo også forskellige, så hvorfor skulle frøerne ikke også være det.

En ting kan vi sige her til sidst. Vi er utrolig glade for vores frøer, så hvis man ikke er sart med banan-fluer og den slags, ja så kan vi kun varmt anbefale, at holde farvefrøer, det er en meget spændende og lærerig hobby.

Med venlig hilsen fra, *Jan Lyngdorf og Lene Jørgensen.*